

Hay una rebelde en mí. Es una parte de mí que se niega a aceptar órdenes de autoridades externas. Se niega a aceptar órdenes de mi voluntad consciente, desafía la soberanía de mi propio gobierno. Es esa parte de mí que odia las restricciones de cualquier clase, incluso las autoimpuestas. Al mínimo amago de cualquier otro de limitar mi tiempo y mi espacio, patalea con ambas piernas. Se desboca.

Gloria Anzaldúa, Movimientos de rebeldía y las culturas que traicionan. 1987

Hi ha una rebel dintre meu, escrivia Gloria Anzaldúa, i la rebel que hi ha en totes va rugir quan començarem juntes a anomenar allò que ens travessa, a posar en valor els nostres sabers, a donar resposta als mandats de gènere, raça i classe imposats sobre els nostres cossos, a representar-nos en els nostres propis termes.

Mujeres Valientes

Àrea de Desenvolupament Educatiu i Formació d'Es Baluard

"¡Entérense!" (Assabentin-se'n!) és el resultat del taller "Contra-representacions audiovisuals", que es va desenvolupar entre els mesos de gener i abril de 2015, i *Mujeres Valientes* és l'apel·latiu que adopta el grup de dones participants, unides totes elles per problemàtiques comunes.

El projecte es basa en les línies programàtiques d'Es Baluard i està promogut des de l'Àrea de

Desenvolupament Educatiu i Formació comptant amb la col·laboració de l'Obra Social "la Caixa" en el marc de la convocatòria "Art per a la Millora social 2014".

S'ha encarregat a les creadores Tonina Matamalas i Carme Gomila i a més s'ha comptat, com a artistes convidades, amb Virginia Villaplana i Mireia Sallarès, ambdues conegudes a nivell internacional per la seva trajectòria artística vinculada al treball amb comunitats i temes de gènere.

L'objectiu del projecte ha estat treballar al voltant de la creació i l'experimentació de narratives audiovisuals col·lectives amb una metodologia de taller. S'ha creat un espai de confiança i aprenentatge on compartir, construir i apoderar-se plegades, des de les subjectivitats de les participants i els sabers de totes elles.

Des del dia 18 d'abril es pot visitar a l'Observatori del museu. Espai, ubicat a la planta superior d'Es Baluard, especialitzat en els processos experimentals i experiències obertes basades en investigacions, residències, col·lectius externs o creadors de diferents disciplines.

Tonina Matamalas i Carme Gomila (Maixap)

Obrir el codi significa augmentar les llibertats a través de l'enteniment del funcionament de les coses. Quan els codis estan tancats, són invisibles, impenetrables, invariables. Obrim els codis del cos, de la representació, de les relacions, de la tecnologia. Evidenciem el que fem i com ho fem. Entenem com opera la violència estructural des de relats situats. Treballem la creació audiovisual com a una eina més cap a l'autonomia, creuem sabers de diferents àmbits. Per fer-ho, construïm un espai de confiança. Perquè aquest esdevingui, respectem sense matisos el pacte col·lectiu fet des de l'inici del taller: tot el que surti d'aquest espai-temps compartit és decidit entre totes. Parlem des de diferents llocs, ens enviem missatges que són mirades, distraccions, rialles, ens contagiem. Exercir política de la representació des de la inseguretat que produeix un sistema que et fa vulnerable, fins al punt de poder privar-te de llibertat, per qüestions de gènere, raça i classe, no és el mateix que fer-ho des d'un espai de seguretat. D'aquí la cerca d'estratègies d'anonimat per cuidar-nos i anomenant-nos des de la col·lectivitat, per deixar de ser invisibles. Contar, articular aquestes violències quotidianes per mitjà de l'escolta en comú és un acte de resistència i valentia. Dos mesos d'intensitat, de responsabilitat compartida, d'aprenentatges valuosíssims d'anada i tornada. Un plaer, ¡seguim Mujeres Valientes!

Virginia Villaplana

El concepte de Mediabiografia és un neologisme que he inventat i l'etimologia del qual respon, en primer terme, a les tecnologies d'ús personal que les eines dels media proporcionen en la cultura visual digital (ordinadors, càmeres de fotografia, vídeo, cinema i transferència d'arxius a les xarxes socials). Per altra banda, la noció de "biografia" és entesa com una forma de text que al llarg de la vida anem reescrivint.

La Mediabiografia és una metodologia interdisciplinària que s'expandeix amb relats que comporten paraula i imatge i on intervien distintes col·lectivitats i xarxes de persones. Mitjançant un sistema de laboratori o taller nòmada, es proposa a qui col·laboren en aquestes formes d'experimentar relats i crear narratives a partir d'arxius personals digitals.

El Treball de la memòria és un procés de compromís amb el passat que té tant una dimensió ètica com històrica. La premissa del Treball de la memòria és que la història no és la memòria.

Carta a las Mujeres Valientes:

25 de març, 2015, preparant un viatge a Tijuana (Mèxic)

Estimades *Mujeres Valientes*: Com esteu?

Imagino que durant aquests mesos heu somiat molt.

Qui recorda la imatge del seu últim somni? ;-)

Ens vam conèixer fa uns mesos fent mediabiografia a Palma de Mallorca. Mirant una part del relat que cada una portava al grup ple d'imatges i paraules. Vam llegir plegades a Gloria Anzaldúa i escoltàreu amb atenció tot allò que ella ens contava a *Movimientos de rebeldía*. Sense dubte la paraula de Gloria encara ressona en nosaltres. Amb la mediabiografia algunes històries que mai s'havien contat començaren a ser contades. Aquella setmana anava veient sense vosaltres saber-ho que les històries venien amb les primeres paraules i reunien la vostra força i els vostres somnis. Perquè la raó i l'emoció són inseparables. Parlarem juntes de la resiliència i al final totes us heu fet un nou retrat distint al d'aquella que Gloria Anzaldúa en el seu relat ens contava. Una imatge distinta i nova de vosaltres en la qual ara us podeu mirar com a present i des del futur. Ara vosaltres *Mujeres Valientes* distintes a com us recordo puc imaginar que quan una escolta i es dóna l'espai i pren una pausa, l'alegria i la paraula inicien un camí de sabers. Gràcies per compartir la vostra saviesa de la vida.

Ara ja entenem totes el significat de les paraules que vam aprendre al escoltar-nos i el sentit que tenen aquelles imatges que vam compartir juntes.

Us deixo aquí amb les paraules de la poeta Emily Dickinson:

L'esperança és aquella cosa amb plomes

Que es posa en l'ànima,

I entona melodies sense paraules,

I no es detén per res.

A bigkiss

Virginia

Mireia Sallarès

¿Qui són las *Mujeres Valientes*? En realitat no són ningú perquè *estan essent*. Tampoc nosaltres som. Tots estem sent. I elles ho tenen clar perquè són present continu a contracorrent i contra injustícies. També són passat que van rellegint i que volen redefinir. I un futur immediat que ens avisa de la fi del món si no canvien algunes coses. Jo les vaig conèixer quan no tenien nom i m'agrada el que han triat: el seu anonimat en plural ja és un missatge clar en sí mateix de la voluntat de fer les coses en col·lectiu, compartint sense por i de no voler ser protagonistes als mitjans, sinó protagonistes de les seves vides. Però a més a més ens envien un missatge clar, entre exclamacions, perquè hi ha coses que nosaltres no sabem perquè no volem saber. Coses però, que ens defineixen perquè el que ignorem també ens retrata. La idea de *contra-representació* també porta un missatge clar: el de la narració com a supervivència i com a resistència contra els discursos dominants que ens imposen noms. Una realitzadora audiovisual que documenta la vida és algú que té coses a dir, no només coses a mostrar. Las *Mujeres Valientes* tenen coses a dir i qui té coses a dir, coses que ignorem, mereix ser escoltat.

Educadores socials participants en el projecte

Art i societat van de la mà, per aquest motiu la necessitat del museu Es Baluard de portar a terme una iniciativa social-artística titulada, *Contra-representacions audiovisuals*. Amb l'objectiu de donar veu a dones immigrants en risc d'exclusió social que viuen a Palma de Mallorca. Cadascuna d'elles amb una història diferent, però totes elles coincideixen en que viuen o han viscut algun tipus de discriminació institucional.

Aquest projecte ha permès crear un espai d'expressió i desenvolupament personal, a més a més que d'encontre, participació social i treball. Tots aquests aspectes són fonamentals per comunicar socialment de manera eficaç situacions d'injustícia. Durant els mesos que va durar el projecte les dones es trobaven al Museu on a banda de conèixer un espai cultural, i conèixer els llenguatges artístics, com per exemple, les arts audiovisuals, trobaren un espai d'encontre per compartir cadascuna de les seves emocions i situacions comunes. La sensació de formar part d'un grup i de participar activament, fou molt positiva per sentir-se més integrades socialment.

Durant tot aquest període, el grup de dones s'ha submergit en un procés de participació contínua, on elles decidien el desenvolupament de l'obra. Un dels aspectes més importants per a les dones d'haver tingut aquest espai d'expressió és reconèixer-se i manifestar-se com dones valentes i lluitadores. És fonamental escoltar les seves veus, per eliminar prejudicis i la imatge de dones víctimes, i en conseqüència deixar de ser estigmatitzades. Aquest treball interdisciplinari entre artistes i educadors és vital per a la transformació social, és a dir, prendre consciència d'una realitat tan pròxima.

A més a més del que s'ha apuntat anteriorment, aquest encontre les ha ajudat a comparar les seves situacions personals amb la situació legal en l'actualitat a nivell nacional i local. A través de la lectura de notícies, lleis i normatives aconseguiren tenir més informació contrastada, amb la qual cosa, ajuda a conèixer millor els drets com a ciutadà, per tant poder criticar-los i denunciar les injustícies.

En definitiva, la fusió de l'activitat artística i social ha representat una via de treball eficaç per al desenvolupament i benestar de les dones. A més a més de potenciar el treball en xarxa i poder sensibilitzar a la resta de la població.